

kožnate vrečice, glavniki itd. Včasih pa najdemo tudi nakit, kot so prstani, zapestnice itd.

Inventar v ženskih grobovih pa obsega razne vrste nakita, dele noše, orodje in keramiko. Pri nakitu so posebno karakteristične S- in ploščate fibule, tri vrste uhanov, med katerimi so najbolj pogosti uhani s kvačicami za spenjanje, ogrlice iz steklenih biserov, zapestnice z odebelenimi konci, prstani itd. Deli noše obsegajo razne zapone ter okove za čevlje in za ovoje okoli nog. Orodje v ženskih grobovih obsega razne nože. Keramiko pa so našli le v posameznih grobovih.

Grobišče je bilo mogoče dokaj točno datirati. Tako bo po Wernerjevi opredelitvi najstarejši grob pripadal začetku VII. stoletja, medtem ko bodo najmlajši grobovi iz časa okoli leta 700.

Del kataloga, ki obsega gradivo iz nesistematičnih raziskovanj v letu 1934, je napravil Georg Kossack.

J. Korošec

Pavel Radoměrský: Obol mrtvých u Slovanů v Čechách a na Moravě (Příspěvek k datování kostrových hrobů mladší doby hradištní). Sborník Národního Muzea v Praze, Svazek IX-A — Historický č. 2, Praha 1955, 82 strani, 5 tabel, 1 karta, ruski in angleški povzetek.

Glede na pridanke novcev, ki so bili najdeni v slovanskih grobovih na Češkem in Moravskem, je Radoměrský napisal izčrpno študijo, v kateri je na eni strani zbral vse doslej znano gradivo, na drugi je pa skušal raztolmačiti tudi namen stavljanja novcev v grobove. Nekatere njegove ugotovitve so izredno zanimive. Med takšne sodi n. pr. ugotovitev, da je število grobov z novci na Moravskem večje kakor na Češkem. Poleg tega je zanimiva tudi ugotovitev, da vsi taki grobovi pripadajo mlajši gradiščanski periodi. Vendar so pa nekoliko zgodnejši na Moravskem, kamor je ta navada, po avtorjevem mnenju dospela iz Ogrske. Uporabljala se je pa nekako v času med 1010—1110. Na Češko naj bi ta navada dospela iz Moravske, nekako v štiridesetih letih 11. stoletja. Toda tudi tu imamo nekaj primerov zgodnejših novcev, najdenih v grobovih, vendar jih je pa avtor zvečine izločil kot nezanesljiv podatek. Le dva primera naj bi po avtorjevem mnenju bila zanesljiva, pripadata pa prehodu 10. v 11. stoletje. Na osnovi njih pa, sodi avtor, ni mogoče izvajati večjih sklepov.

Avtor skuša ovreči tudi mnenje o pomenu novcev v grobovih, ki so jih pogosto tolmačili kot obolus, glede na grški pogrebni kult. Poleg takšnega tolmačenja imamo pa še vrsto drugih tolmačenj, kot so n. pr. domneva, da novec v grobovih predstavlja simbolično imetje pokojnika, ali pa simbolično hrano za pokojnika itd. Avtor skuša z argumenti ovreči predvsem hipotezo, da naj bi bil denar v grobu, t. im. obolus, plačilo pokojnika za prevoz po smrti. Avtor sodi, da je časovna oddaljenost od takšne uporabe pod vplivom Haronove tradicije ter uporaba novcev kot pridevkov v grobovih v čeških in moravskih pokrajinah preveč velika. Čeprav avtor ne more dati nekega konkretnega tolmačenja, skuša objasniti novce v grobovih kot dar pokojniku, ki mu naj nadomešča druge darove v grobu, ki so se v tem času že zgubili, ali pa kot dar pokojniku iz strahu pred mrličem itd. Kot dokaz, da novec v grobu ne predstavlja obolus, naj bi bil tudi primer, da se le v redkih primerih najde v ustih pokojnika, temveč navadno v njegovih rokah.

Ne glede na zgornja mnenja, o katerih bo mogoče še dalje časa razpravljati, so pa neizpodbitna nekatera druga avtorjeva mnenja. Predvsem je to mnenje, da je denar v grobu, ki je sicer bil še v obtoku, zelo pomembno sredstvo za datacijo ostalih predmetov, najdenih v grobovih; dalje za datacijo samega groba, za datacijo krst, ki se javljajo istočasno z novci v grobovih itd. Zanimivo pa je, da je sodeč po novcih, na Češkem in Moravskem navada stavljanja novcev v grobove trajala komaj okoli 100 let. Pred 11. stoletjem imamo le malo novcev v grobovih, po tem času, t. j. po prvi četrtini 12. stoletja, pa uporaba zopet pada, čeprav se na Češkem obdrži celo še do konca 12. stoletja, toda le s posameznimi primeri, medtem ko je na Moravskem zamrla že poprej.

J. Korošec